

ΑΝΟΙΚΕΙΟΣ ΑΝΑΓΩΓΗ

ἢ

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΕΙΣ ΑΝΑΙΤΙΟΛΟΓΗΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟΝ

ΥΠΟΤΙΘΕΜΕΝΩΝ ΚΑΚΟΔΟΞΙΩΝ

Τοῦ Μητροπολίτου Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ Δανιήλ,
Προέδρου τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Λειτουργικῆς Ἀναγεννήσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ Εἰδικὴ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ Λειτουργικῆς Ἀναγεννήσεως, τὰ μέλη της καὶ τὸ ἔργον της εὐρίσκονται ἀπὸ τῆς συστάσεώς της, ἰδιαίτερος ὁμως τοὺς τελευταίους μῆνες, εἰς τὸ στόχαστρον ἀδίκων καὶ ἀστηρίκτων ἐπιθέσεων.

Διὰ νὰ πληροφορήσωμεν ὅσους ἐπιθυμοῦν νὰ ἐνημερωθοῦν καὶ διὰ νὰ μὴ ἐπιτρέψωμεν νὰ αὐτοαναγορευθοῦν μερικοὶ εἰσαγγελεῖς τῆς ὀρθοδοξίας, οἱ ὅποιοι κατασκευάζουν αἰρετικοὺς διὰ νὰ αὐτοδοξασθοῦν ἐν συνεχείᾳ ὡς κατατροπώσαντες αὐτούς, ὡς δῆθεν ἀμύντορες τῆς ὀρθοδοξίας, καταθέτομε τὶς ἀπόψεις μας καὶ τὴν δήλωσιν, ὅτι συμμετέχομε εἰς αὐτὸν τὸν διάλογον ἀπὸ τὶς στήλες τοῦ «ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΤΥΠΟΥ» διὰ πρώτην καὶ τελευταίαν φοράν. Ἡ Ἐπιτροπὴ μας εἶναι γνωμοδοτικὸν καὶ εἰσηγητικὸν ὄργανον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Πρὸς τὴν Ἱεράν Σύνοδον ἀπευθυνόμεθα καὶ πρὸς αὐτὴν εἶναι ἡ ἀναφορὰ μας. Οἱ κατὰ τόπους Σεβασμιώτατοι Μητροπολίτες ἀσκοῦν τὴν ποιμαντικὴν κατὰ τὰ ἐκκλησιολογικῶς ἰσχύοντα.

Εἰσαγωγικά.

1. Θεωροῦμεν, ὅτι τὰ πρῶτα, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ὑπομνήσωμεν εἶναι ὁ σκοπὸς καὶ οἱ ἀρμοδιότητες τῆς Ἐπιτροπῆς μας, ὅπως ἀναφέρονται εἰς τὸν Κανονισμόν συστάσεως καὶ λειτουργίας αὐτῆς:

«Σκοπὸς τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς εἶναι ἐπὶ τῇ βάσει τῆς λειτουργικῆς παραδόσεως καὶ τῶν συγχρόνων πνευματικῶν ἀναγκῶν τῆς Ἐκκλησίας μελέτη καὶ προώθησις τῶν κατὰ περίπτωσιν ληπτέων μέτρων, ἅτινα θὰ συντελέσουν εἰς τὴν «ἐν Πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ» (Ἰωαν. 4. 24) τέλεσιν τῆς Θείας Λατρείας καὶ εἰς τὴν συνειδητὴν εἰς αὐτὴν συμμετοχὴν τῶν πιστῶν σήμερα».

«Ἡ Ἐπιτροπὴ ἔχει τὰς κατωτέρω ἀρμοδιότητας:

α. Προσδιορίζει καὶ μελετᾷ συγκεκριμένα προβλήματα τῆς λειτουργικῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας σήμερον καὶ γνωματεύει ἐπ' αὐτῶν, ὥστε νὰ ἔχει ἡ Ἱερά Σύνοδος ὑπεύθυνον καὶ τεκμηριωμένην ἐνημέρωσιν κατὰ τὴν λήψιν τῶν ἐνδεικνυομένων ἀποφάσεων.

β. Μὲ ἔγκρισιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ ἐν συνεργασίᾳ μὲ τὰς λοιπὰς Συνοδικὰς Ἐπιτροπὰς, τὰς Ἱεράς Μητροπόλεις, τὰς Ἱεράς Μονὰς καὶ πάντα ἄλλον φορέα, διοργανώνει διαφόρους ἐκδηλώσεις, ὅπως: Συνέδρια, Ἡμερίδες, Σεμινάρια κ.λπ. ἢ προβαίνει εἰς θεολογικὰς ἐκδόσεις, ἐκλαϊκευτικὰ δημοσιεύματα, παραγωγὴ ὀπτικοακουστικῶν μέσων, ραδιοτηλεοπτικῶν ἐκπομπῶν, ἀξιοποίησιν τῶν δυνατοτήτων τοῦ διαδικτύου (Ἰδῶ Ἰδῶ) κ.λπ. τόσον διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ ἐπιμόρφωσιν τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου ἐπὶ λειτουργικῶν θεμάτων, ὅσον καὶ διὰ τὴν καλλιέργειαν τῆς λειτουργικῆς ἀγωγῆς τῶν πιστῶν.

γ. Μὲ τὴν ἔγκρισιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ ἐν συνεργασίᾳ ἰδιαίτερος μὲ τὰς Ὀρθοδόξους Θεολογικὰς Σχολὰς, προγραμματίζει ἐπιστημονικὰς ἐρεῦνας, προτείνει τὴν χορήγησιν ὑποτροφιῶν λειτουργικῶν σπουδῶν ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ, ἀποστέλλει ἐκπροσώπους αὐτῆς εἰς λειτουργικὰ καὶ ἄλλα παρεμφερῆ συνέδρια καὶ γενικῶς ἀναλαμβάνει πᾶσαν πρωτοβουλίαν, ἣτις θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐνδιαφέροντος διὰ τὴν σπουδὴν τῆς λειτουργικῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν καὶ τὴν ἀνάδειξιν καὶ προβολὴν τοῦ γνησίου ὀρθοδόξου λειτουργικοῦ ἤθους».

2. Ἐκ τούτων δείκνυται σαφῶς διὰ ποῖον σκοπὸν συνεστήθη ἡ Ἐπιτροπὴ μας καὶ δὲν εἶναι σκοπὸς, αὐτὸς ὁ ὁποῖος ἀποδίδεται εἰς αὐτήν, δηλαδὴ ἡ καταστροφὴ καὶ ἀνατροπὴ τῆς παραδόσεως. Ἀντιθέτως τὸ ἔργον μας εἶναι νὰ καλλιεργήσωμε τὸ λειτουργικὸν ἦθος τῶν πιστῶν.

Πρὸς τοῦτο ἡ Ἐπιτροπὴ μας ἔχει ὀργανώσει ἕως τώρα τέσσερα Λειτουργικὰ Συμπόσια.

Τὸ 1999 εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν Πεντέλης μὲ θέμα τὸ Μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος.

Τὸ 2000 εἰς τὸν Βόλον, εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Δημητριάδος καὶ Ἀλμυροῦ μὲ θέμα τὴν Λειτουργικὴν Ἀνανέωσιν.

Τὸ 2001 εἰς τὴν Νεάπολιν Θεσσαλονίκης, εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως μὲ θέμα τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν.

Τὸ 2002 εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Χαλκίδος, εἰς τὸ Νέον Προκόπιον Εὐβοίας, μὲ θέμα τὸ Μυστήριον τοῦ Γάμου.

Τὰ Πορίσματα καὶ οἱ προτάσεις τῶν Συμποσίων αὐτῶν ἔχουν ὑποβληθεῖ ἀρμοδίως εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Τὰ Πρακτικὰ τῶν Συμποσίων ἐτοιμάζονται νὰ ἐκδοθοῦν διὰ νὰ ἐνημερωθοῦν οἱ πάντες.

Οἱ Εἰσηγητὲς δημοσίως καὶ ἐνώπιον τῶν Συνέδρων ἀνέπτυξαν τὶς ἀπόψεις τους. Εἰς τὶς ἐργασίες τῶν Συμποσίων συμμετεῖχον Σεβασμιώτατοι Μητροπολίτες, Καθηγητὲς τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν μας, Κληρικοὶ καὶ Λαϊκοὶ.

Οὐδεὶς ἀπεκλείσθη νὰ λάβῃ τὸν λόγον καὶ νὰ διατυπώσῃ τὴν γνώμην καὶ τὶς ἀπόψεις του.

Εἰδικά.

Ὁ Πρωτοπρεσβύτερος κ. Θεόδωρος Ζήσης εἰς τὴν ἐφημερίδα «Ὁρθόδοξος Τύπος» φ. 1486 τῆς 27.12.2002, εἰς ἄρθρον τοῦ μὲ τίτλον ΝΕΟΒΑΡΛΑΑΜΙΣΜΟΣ Ἡ «ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ» ἐπιτίθεται κατὰ τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Λειτουργικῆς Ἀναγεννήσεως καὶ εἰς τὸ ἔργον αὐτῆς μὲ βαρεῖες κατηγορίες.

Ἐπειδὴ τὸ δημοσίευμα δημιουργεῖ ἐντυπώσεις εἰς ὄσους δὲν γνωρίζουν, διὰ τοῦτο θὰ ἀπαντήσωμεν συνοπτικῶς εἰς τὶς ἀπόψεις τοῦ συντάκτου τοῦ ἁρθρου.

*** *****

α. Διευτώθη ἡ ἄποψις, ὅτι ἡ λειτουργικὴ ἀναγέννησις μελετᾶται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μας «χωρὶς νὰ ὑπάρχει ποιμαντικὴ ἀναγκαιότητα».

Αὐτὴ εἶναι μιὰ ἄποψις, κατὰ τὴν ὁποίαν ὅλα τὰ τῆς θείας λατρείας ἔχουν καλῶς, ὅτι δὲν ὑπάρχουν θέματα πρὸς ἔρευναν, πρὸς μελέτην, πρὸς οἰκοδομὴν τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐπειδὴ δὲν συμεριζόμεθα αὐτὴν τὴν ἄποψιν, ἐπιτρέψατέ μας νὰ τὴν κρίνωμεν ὡς ἐσφαλμένην.

Ἐπὶ τῆς ποιμαντικῆς ἀναγκαιότητος νὰ μελετήσωμε τὰ τῆς λατρείας μας καὶ τὸ πῶς ὁ πιστὸς λαὸς θὰ συμμετέχῃ συνειδητῶς εἰς αὐτήν καὶ πῶς αὐτὴ θὰ τελεῖται μετὰ «αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας» (Ἐβρ. ιβ' 28), πῶς θὰ εἶναι «λογικὴ καὶ εὐάρεστη εἰς τὸν Θεόν» (πρβλ. Ρωμ. ιβ' 1).

Ἐπειδὴ τὸ θέμα εἶναι σοβαρὸν καὶ διὰ νὰ δείξωμεν, ὅτι τὴν ποιμαντικὴν ἀναγκαιότητα δὲν τὴν ἐφεῦρεν ἡ Ἐπιτροπὴ μας, θὰ παραθέσωμεν ὅσα ἀναφέρει ὁ μακαριστὸς Μητροπολίτης Σερβίων καὶ Κοζάνης κυρὸς

Διονύσιος εἰς τὸ Ὑπόμνημά του πρὸς τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἀρχιερεῖς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ τῆς θείας Λατρείας» τὸ 1985, τοῦ ὁποῦ ἡ εἰδικότης διὰ τὴν λειτουργικὴν καὶ τὴν λατρείαν τῆς Ἐκκλησίας μας εἶναι ἀνεγνωρισμένη καὶ ὁ ἴδιος ἔχει συμβάλει εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ λειτουργικοῦ ἤθους τῆς Ἐκκλησίας μας. Γράφει:

«Εἶναι ἀνάγκη νὰ σκεφθοῦμε καὶ νὰ τολμήσουμε πολλὰ σχετικὰ μὲ τὴν θεία λατρεία. Ἐπάνω στὴν λατρεία τῆς Ἐκκλησίας οἱ αἰῶνες κόλλησαν πολλὴ σκουριά κι ἐμεῖς τώρα τὸ ἀκοπώτερο ποὺ κάνουμε εἶναι νὰ τὰ φορτώνουμε ὅλα στὴν παράδοση. Αὐτὴ ἡ παράδοση εἶναι πολὺ μεγάλη κακοτοπιὰ γιὰ τὴν Ἐκκλησία καὶ τὴν ζωὴ. Τέλος πάντων παράδοση δὲν εἶναι νὰ δεθοῦμε σ' αὐτὴν καὶ νὰ τὴν πᾶμε πίσω, ἀλλὰ γιὰ νὰ πατήσουμε σ' αὐτὴν καὶ νὰ πᾶμε μπροστά. Χρειάζεται πολλὴ μελέτη τῶν πραγμάτων καὶ γνώση γιὰ νὰ συγχρονισθῇ ἡ θεία λατρεία, νὰ τολμήσουμε ὅ,τι εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνῃ. Ὅχι ἀπλῶς, γιὰ νὰ συγχρονισθῇ ἡ θεία λατρεία καὶ νὰ προσαρμοσθῇ στὶς σύγχρονες συνθῆκες τῆς ζωῆς, ἀλλὰ γιὰ νὰ ξανάβρῃ τὸ ἀληθινὸ περιεχόμενό της καὶ τὴν σεμνὴ ἐκκλησιαστικὴ της μορφή».

Καὶ συμπληρώνει ὁ ἴδιος μακαριστὸς Ἱεράρχης:

«Θὰ ἔλεγε κάποιος πῶς ἀντιφάσκουμε· ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος λέμε πῶς ἡ λατρεία εἶναι ἡ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο προτείνουμε μεταρρυθμίσεις στὴ θεία λατρεία. Μά ἀκριβῶς, ἐπειδὴ πιστεύουμε πῶς ἡ Ἐκκλησία εἶναι κυρίως ἡ θεία λατρεία, γι' αὐτὸ καὶ ἐπισημαίνομε ὅσα δὲν πᾶνε καλά στὴ θεία λατρεία καὶ προτείνουμε κάποιες μεταρρυθμίσεις, ὄχι γιὰ νὰ τὴν καταρρίψουμε, ἀλλὰ γιὰ νὰ τὴν ἀνακαινίσουμε. Ὅπως ἔχουν τὰ πράγματα τώρα ἡ θεία λατρεία οὔτε μᾶς διδάσκει, οὔτε μᾶς μυσταγωγεῖ, γιὰτὶ καὶ νὰ θέλομε δὲν μπορούμε νὰ λατρεύσουμε «μετὰ αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας».

Τὴν ποιμαντικὴν ἀναγκαιότητα διὰ τὴν καλλιέργειαν τοῦ λειτουργικοῦ ἤθους ἐπισημαίνει μὲ τὶς διαπιστώσεις του καὶ ὁ Μητροπολίτης Σηλυβρίας κ. Αἰμιλιανός:

«Στὸ κεφάλαιο τῆς λειτουργικῆς μορφώσεως διαπράττουμε σοβαρὸ μεθοδολογικὸ σφάλμα. Παραπονούμεθα, ὅτι πολλοὶ ἀσυναίσθητα ἐκκλησιάζονται, δὲν συμμετέχουν στὸ Μυστήριον τῆς Εὐχαριστίας καὶ γενικὰ δὲν ἐνδιαφέρονται. Διαπιστώσεις δυσάρεστες, ἀλλὰ πραγματικές.

Διότι ὁ ὁποιοσδήποτε πιστὸς πῶς θὰ ἐκτιμῆσῃ τὴν λατρεία καὶ θὰ ἐνδιαφερθῇ δι' αὐτὴν, ἐὰν δὲν τὴν ἀγαπήσῃ; Ὁ καθεὶς ἐνδιαφέρεται διὰ κάποια ὑψηλὴ ἀπασχόλησι διότι τοῦ ἐπέσυραν τὴν προσοχὴν του, καὶ αὐτὸς τὴν συμπάθησε. Κατὰ συνέπεια ἐνδιαφέρθηκε καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐγινε τμῆμα τῆς ζωῆς του καθημερινό. Αὐτὸ συμβαίνει μὲ ὅλες τὶς ὄντολογικὰς, μεταφυσικὰς ἀναζητήσεις, ἀκόμα καὶ μὲ πνευματικὰς ἀπασχολήσεις. Ἡ Πρωτοχριστιανικὴ Κατήχησις ἀπέβλεπε στὸ πῶς νὰ γνωρίσουν τὸν Χριστὸ ὡς Σωτῆρα, νὰ τὸν ἀγαπήσουν καὶ νὰ τὸν ἀκολουθήσουν. Οἱ πλεῖστοι συνήθως προσερχόμενοι στὴ Λατρεία δὲν ὠθοῦνται ἀπὸ κίνητρα ἀγάπης καὶ σεβασμοῦ. Οὔτε ὅμως καὶ ἱκανοποιητικῆς γνώσεως τῶν σημαινομένων καὶ τελουμένων. Ἕνα κίνητρο μιᾶς ὑποτυπώδους θρησκευτικότητος τοὺς παρακινεῖ. Παράδοσι, καλὴ συνήθεια, μιμητικὸ παράδειγμα τοῦ ἀμέσου περιβάλλοντος καὶ μιὰ ἐποχιακὴ νοσταλγία, πολὺ ὅμως νεφελώδης καὶ συγκεχυμένη κατὰ τὴν διάρκειαν μεγάλων ἐορτῶν». («Ἡ σύγχρονῃ ἀσματικῇ ἀκαταστασίᾳ καὶ ἡ ἀδικουμένη ὑμνογραφία» ἐν τῷ τόμῳ τῆς Πεντηκονταετηρίδος Ἑστίας Θεολόγων Χάλκης. Ἐν Ἀθήναις, 2002 σελ. 67 καὶ ἐξῆς).

Εἰς ἄλλον σημεῖον τῆς μελέτης του ἀναφέρεται εἰς τὴν ὑφισταμένην λειτουργικὴν κρίσιν καὶ τὰ αἰτία της.

«Ἡ καλπάζουσα σύγχρονῃ λειτουργικῇ κρίσιν ἐγνώρισε πολλὰ στάδια προειδοποιητικὰ ποιμαντικῆς ἐξασθενήσεως στὶς ἐνορίες. Γεγονότα σημαντικὰ προετοίμασαν τὴν σημερινὴν ξηρασίαν καὶ ἀπόστασιν τοῦ λαοῦ ἀπὸ τὴν λατρεία» (ὁ. ἄ. σελ. 78).

Παρὰ ταῦτα ὑπάρχουν κάποιοι, οἱ ὁποῖοι θέλουν νὰ μᾶς ἀπαγορεύσουν νὰ προβληματισθῶμεν, νὰ συζητήσωμεν, νὰ σκεφθῶμεν, νὰ ἐρευνήσωμεν, νὰ προτείνωμεν.

Αὐτοὶ ἐπιδιώκουν νὰ ἐμποδίσουν τὴν Ἱερὰν Σύνοδον ν' ἀποφασίσῃ τὰ δέοντα. Αὐτοὶ κρίνουν, ὅτι δὲν ὑπάρχει ποιμαντικὸν θέμα καὶ ἀποφασίζουν καὶ διατάσσουν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ γίνῃ οὐδεμίαν συζήτησις. Ὅποιον τολμήσῃ, χαρακτηρίζουν «αἰρετικόν», «παπικόν», ὅτι ἔχει ἐκκοσμικευθεῖ.

Τοιαύτη τακτικὴ δὲν ἀκολουθοῦν καὶ οἱ τρομοκράτες;

Πρὸς ἐπιστήριξιν αὐτῆς τῆς θέσεως διατυπώνεται ἡ ἄποψις, ὅτι ἡ λειτουργικὴ ἀναγέννησις μελετᾶται α) κατὰ τὰ πρότυπα τῆς Β΄ Βατικανῆς Συνόδου (1962-1965), καὶ β) κατὰ τὴν ἐπιταγὴν τοῦ πνεύματος τοῦ κόσμου (ἐκκοσμίκευσις).

Διερωτώμεθα·

1ο. Πόθεν συνάγεται, ὅτι ὅσα ἀπεφάσισεν ἡ Β΄ Βατικανὴ Σύνοδος εἰς τὰ θέματα τῆς λατρείας διὰ τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν, αὐτὰ εἰσηγήθη ἡ Ἐπιτροπὴ μας εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον διὰ νὰ ἐκδοθοῦν οἱ ἀπαραίτητες Συνοδικὲς Ἀποφάσεις διὰ τὸν Κλῆρον καὶ τὸ Λαόν;

Ἐπὶ ὑπάρχει μία, ἔστω καὶ μία πρότασις μας, ἡ ὁποία ὑπεβλήθη εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον, τὴν ὁποίαν εἰσηγήθημεν, ἀκολουθοῦντες τὶς ἀποφάσεις τῆς Β΄ Βατικανῆς Συνόδου; Ἐὰν μᾶς ὑποδειχθῇ διὰ νὰ ἀντιληφθῶμεν καὶ ἐμεῖς ὅσα ἄλλοι ἀντιλαμβάνονται.

2ο. Ἐμεῖς τὸ μόνον τὸ ὁποῖον ἐπιδιώκομεν εἶναι νὰ γίνεταί ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ μετὰ «αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας», εὐτάκτως καὶ νὰ εἶναι εὐάρεστη εἰς τὸν Θεόν. Δὲν δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν, πῶς αὐτὴ ἡ στόχευσις συνιστᾷ ἐκκοσμίκευσιν καὶ διὰ τοῦτο ἡ προσπάθεια εἶναι ἀπορριπτέα, ἐξωστέα καὶ ἀπαράδεκτος.

Μήπως ὅσα εἰσηγοῦνται οἱ ἐπικριτὲς μας συμβάλλουν εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ νόθευσιν τῆς λατρείας τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου; Συνιστᾷ ἐκκοσμίκευσιν ἢ μελέτη καὶ ὁ προβληματισμός; Πρέπει νὰ ἀπαντήσωμεν εἰς τὰ αἰτήματα τῶν πιστῶν; Ἀκόμη καὶ εἰς τὴν ἀντίληψιν τοῦ κόσμου, μετὰ τὴν θεολογικὴν ἔννοιαν τῆς λέξεως, δὲν πρέπει ν' ἀπαντήσωμεν διὰ νὰ δώσωμεν τὴν μαρτυρίαν, τὸ ἦθος καὶ τὴν σοφίαν τῆς Ἐκκλησίας; Ἐχει ἢ δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα ἡ Ἐκκλησία μας νὰ οἰκονομήσῃ λυσιτελῶς τὰ πράγματα εἰς τὴν θείαν λατρείαν συμφώνως μετὰ τὶς ἀνάγκας τῶν πιστῶν, τὶς συνθήκας τῆς ζωῆς καὶ τὴν παράδοσίν της;

Ἀκόμα καὶ τὸ ὅλα «ἔχουν καλῶς» εἰς τὴν λατρείαν μας πρέπει νὰ τὸ εἴπωμεν κατόπιν ἐρεύνης, διαλόγου, μελέτης.

Ἐμεῖς δὲν ἐπειγόμεθα νὰ εἴπωμεν τὶς ἀλλαγές, οἱ ὁποῖες πρέπει νὰ γίνων. Αὐτοὶ δηλώνουν, ὅτι οὐδεμία ἀλλαγὴ γίνεται δεκτὴ ἀξιωματικῶ τῷ τρόπῳ, μετὰ ἀθυσία, ἔπαρσιν καὶ αὐτοπεποιθήσιν δικτάτορος.

*** ***** **

β. Ἐκατηγορήθη ἡ Εἰδικὴ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ Λειτουργικῆς Ἀναγεννήσεως, ὅτι σπεύδει, ἐπείγεται νὰ ἀνανεώσῃ πολλὰ στοιχεῖα τῆς λατρείας τῆς Ἐκκλησίας μας.

Παρὰ τὸ γεγονός, ὅτι οἱ ποιμαντικὲς ἀνάγκαι ὑπάρχουν καὶ εἶναι πιεστικὲς, τιθέμενες ἐκ τῶν δεδομένων τῆς ἐποχῆς μας, ἐν τούτοις ἡ Ἐπιτροπὴ μας δὲν ἐπέδειξε σπουδὴν καὶ δὲν διακατεῖχτο οὔτε διακατέχεται ἀπὸ τὸ ἄγχος τῶν ἀλλαγῶν καὶ τῶν μεταρρυθμίσεων. Ἀντιθέτως οἱ κατήγοροί μας κατελήφθησαν ἀπὸ πανικὸν καὶ ἐξετόξευσαν ἀστήρικτες, ἀβάσιμες καὶ ἀτεκμηριώτες κατηγορίες κατὰ τὰ φαντασιοκοπήματά τους ἢ κατὰ τὰ μεταδιδόμενα εἰς αὐτοὺς φληναφήματα.

Παρὰ τὸ γεγονός, ὅτι μᾶς ἐχαρακτήρισαν αἰρετικούς, δὲν ἐπεκαλέσθησαν οὐδὲν κείμενον τῆς Ἐπιτροπῆς μας, δὲν ἐσημείωσαν οὐδεμίαν παραπομπὴν εἰς κείμενα τῆς Ἐπιτροπῆς, ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει. Τὸ ἐθεώρησαν περιττό. Ἀφοῦ αὐτοὶ ἀποφαίνονται, κατ' αὐτοὺς περιττεῖ πᾶσα περαιτέρω ἔρευνα καὶ ἀπόδειξις.

Ὁ διάλογος, ὅμως δὲν διεξάγεται οὕτως. Ἀπαιτεῖ νηφαλιότητα, ἐπιχειρήματα, ἀποδείξεις, θέσεις καὶ προτάσεις.

*** ***** **

γ. Ἐκατηγορήθη ἡ Ἐπιτροπὴ μας διὰ μεθοδεύσεις.

Εἰδικώτερον·

Πρῶτον. Ὅτι ἐχρησιμοποίησε τοὺς εἰδικοὺς ἐπιστήμονες, δηλαδὴ τοὺς λειτουργιολόγους διὰ νὰ εἰσαγάγῃ

τις «καινοτομίες» αὐτῆς.

Ἡ Ἐπιτροπὴ μας πράγματι ἐχρησιμοποίησε τοὺς εἰδικοὺς ἐπιστήμονες καὶ ἐζήτησε τὴν γνώμη τους καὶ τὴν ἄποψίν τους. Ἐντὶ νὰ ἐπαινεθῶμεν δι' αὐτὸ, ἠλέγχθημεν.

Καὶ εἰς ποῖον ἔπρεπε νὰ ἀπευθυνθῇ ἡ Ἐπιτροπὴ μας καὶ νὰ ἀναθέσῃ τὶς εἰσηγήσεις παρὰ εἰς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι κατὰ τεκμήριον γνωρίζουν, μελετοῦν καὶ εἶναι εἰδικοί ἐπιστήμονες εἰς τὰ θέματα αὐτά;

Διὰ τὸ θέμα αὐτὸ ὁ μακαριστὸς Μητροπολίτης Σερβίων καὶ Κοζάνης κυρὸς Διονύσιος εἰς τὸ προαναφερθὲν ὑπόμνημά του διευκρινίζει·

«Προσπαθοῦμε νὰ εἶμαστε ἐνημερωμένοι ἐπιστημονικά στό ζήτημα τῆς θείας λατρείας καὶ φροντίζουμε νὰ ἀποκαταστήσουμε, ὅσο μπορούμε μερικά πράγματα, ὄχι γιατί φιλοδοξοῦμε νὰ εἶμαστε ἀνακαινιστές, ἀλλὰ γιατί μᾶς πιέζουν οἱ ἀνάγκες τῶν καιρῶν».

Αὐτὴν τὴν διευκρίνησιν προσυπογράφομεν κι ἐμεῖς ἅπαντες ἀντιλαμβανόμενοι τὶς μεγάλες εὐθύνες μας.

Καυχώμεθα ἐν Κυρίῳ, διότι ἡ Ἐκκλησία μας καὶ οἱ Θεολογικὲς Σχολές μας διαθέτουν ἐρευνητὲς καὶ μελετητὲς κύρους, τοὺς ὁποίους Ἡ Ἐκκλησία καὶ Πολιτεία περιβάλλουν μὲ τὴν ἐμπιστοσύνην τους καὶ τοὺς κατέστησαν διδασκάλους.

Ἐὰν αὐτοὶ δὲν ἔχουν λόγον, ποῖος ἄρῃ γε ἔχει λόγον;

Καὶ συλλογιζόμεθα περαιτέρω·

Ἐὰν εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον δὲν ἐπιτρέπεται νὰ μελετᾷ τὰ θέματα τῆς θείας λατρείας. Ἐὰν οἱ ποιμένες δὲν πρέπει νὰ ἀγωνιοῦν καὶ νὰ θέτουν ἐρωτήματα. Ἐὰν οἱ διδάσκαλοι εἶναι ἀναρμόδιοι. Ποῖος τελικὰ εἶναι ἀρμόδιος; εἰς ποῖον ὀφείλομεν νὰ καταφύγωμεν καὶ νὰ ὑπακούσωμεν; Ποῖος θὰ ἐκφράσῃ τὴν ὑπεύθυνην ἐκκλησιαστικὴν ἄποψιν καὶ θέσιν;

Εἶναι δυνατὸν ἓνας ἄνθρωπος νὰ ὑποκαθιστᾷ καὶ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τὴν καὶ Θεολογικὴν Σχολὴν καὶ νὰ αὐτοαναγορευέται Ὑπέρτατη Ἐκκλησιαστικὴ Αὐθεντία κρίνουσα τοὺς πάντας καὶ τὰ πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς κρινόμενος καὶ μὴ ἀνεχόμενος νὰ κριθῇ ὑπὸ τινος, οὐδὲ καὶ ὑπὸ αὐτῆς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου;

Καὶ δεύτερον, ὅτι ἀπεκλείσαμε τὶς ἄλλες φωνές εἰς τὰ Συμπόσια, τὰ ὁποῖα διοργάνωσεν ἡ Ἱερὰ Σύνοδος διὰ τῆς Ἐπιτροπῆς μας.

Συγκεκριμένως ἐγράφη·

«Ἡ ὀργάνωσι τῶν Συνεδρίων δὲν εἶναι ἀντιπροσωπευτικὴ καὶ συνοδική, μὲ τὴν εὐρύτερη ἐκκλησιολογικὴ ἔννοια τοῦ ὄρου, ἀλλὰ κατευθυνομένη καὶ τασικὴ.

Καλοῦνται συγκεκριμένοι εἰσηγητὲς καὶ σύεδροι κληρικοὶ ἀντιπρόσωποι τῶν κατὰ τόπους Ἱερῶν Μητροπόλεων, οἱ ὁποῖοι φοβοῦνται τὶς συνέπειες ποὺ θὰ ἔχουν, ἂν ἀντιδράσουν στὴν ἐπίσημη «ἐκκλησιαστικὴ» γραμμὴ».

Ἡ κατηγορία αὐτὴ εἶναι δεινὴ συκοφαντία καὶ ἀθλιότης χαρακτηρίζουσα τὸν ἐκτοξεύσαντα αὐτὴν σκοτεινὸν νοῦν.

Διότι δὲν ἐπέλεξεν ἡ Ἐπιτροπὴ τοὺς Συνέδρους. Τοὺς Συνέδρους ἀπέστειλεν ἕκαστος Μητροπολίτης κατὰ τὴν ποιμαντικὴν αὐτοῦ κρίσιν καὶ εὐθύνην. Ἐξ ἄλλου Συμπόσια Στελεχῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων διοργανώσαμεν. Καὶ εἴμεθα συνεπεῖς εἰς αὐτὴν τὴν ἐξαγγελίαν μας. Ἡ δὲ συμμετοχὴ τῶν Ἐκπροσώπων ἦτο εἰς ὅλα τὰ Συνέδρια ὑπεύθυνος καὶ ἐλευθέρως.

Εἶναι ἄηθες καὶ προσβλητικὸν νὰ γράφεται, ὅτι οἱ Σύεδροι Κληρικοὶ καὶ ὑπεύθυνοι Ποιμένες τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ ἐκ δειλίας καὶ φόβου δὲν ἔλαβον τὸν λόγον εἰς τὰ Συμπόσια. Ἀφοῦ αὐτοὶ δὲν εἶχον λόγον ἀνέλαβον οἱ ἀπολελυμένως χειροτονηθέντες καὶ τιτουλάριοι Πρεσβύτεροι οἱ περὶ τὰ πολλὰ ἐκκλησιαστικὰ μεριμνῶντες καὶ τυρβαζόμενοι, οἱ περιφέροντες τὰ ράκη τῆς ἑαυτῶν ἐκκλησιαστικῆς αὐθεντίας, ὅπως διευθετήσουν τὶς

ὑποθέσεις καὶ ἀποκαταστήσουν τὴν τάξιν.

Εἰς τὰ Συμπόσια αὐτὰ συνεδυσάθησαν ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα τῆς λειτουργικῆς παραδόσεώς μας καὶ ἡ ποιμαντικὴ μέριμνα καὶ πρᾶξις διὰ τὸν πιστὸν λαόν.

Δὲν προσεκαλέσαμε τοὺς ὁμοϊδεάτες μας διὰ νὰ δικαιώσωμεν ἑαυτοὺς καὶ οὔτε ἐπεβάλαμε στοὺς Εἰσηγητὲς ἢ στοὺς Συνέδρους τί θὰ εἶπουν καὶ τί δὲν θὰ εἶπουν. Ἐκαστος κατὰ τὴν εἰδικότητά του, τὴν ἔρευνάν του, τὴν γνώσιν του, τὴν ἐμπειρίαν του, τὴν κατάρτισίν του καὶ τὴν ἀγάπην του διὰ τὴν θεῖαν λατρείαν συνεισέφερε εἰς τὸν λειτουργικὸν ἀμητόν. Ὑπάρχει ἄλλη διαδικασία νὰ ἀκολουθήσωμεν πρὶν γνωμοδοτήσωμεν;

Πάντως ἐμεῖς ἀνοίξαμε τὸν διάλογον. Προεκαλέσαμεν καὶ προκαλοῦμε τὸν διάλογον καὶ ἐζητήσαμεν νὰ καταθέσουν, ὅσοι δύνανται καὶ τὸ ἐπιθυμοῦν, τὴν γνώμην τους. Ὅλα αὐτὰ ἐν συνεχείᾳ θὰ τὰ ἐπεξεργασθῆ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, ἡ ὁποία ἔχει καὶ τὸν τελευταῖον καὶ ὀριστικὸν λόγον διὰ νὰ ἀποφασίσῃ τὰ δέοντα.

Πρὸ αὐτοῦ ἔσπευσαν μερικοὶ νὰ μᾶς καταγγείλουν ὡς αἰρετικούς καὶ ἐχθροὺς τῆς ὀρθοδόξου παραδόσεως.

Βεβαίως δὲν ἠρωτήθην ἕνας, καὶ τὴν ἀθηντίαν αὐτοῦ δὲν ἐθωπεύσαμεν διὰ λόγων κολακείας καὶ αὐτὸς ἐξῆλθεν κραδαίνων τὴν μάχαιραν τοῦ λόγου του, ἡ ὁποία τελικῶς φεῦ! θὰ ἐπιπέσῃ ἐπὶ τῆς ἀδеспότου καὶ ἀκαλύπτου κεφαλῆς αὐτοῦ.

*** *****

δ. Θρυλεῖται, ὅτι ἔργον τῆς Ἐπιτροπῆς μας εἶναι οἱ ἐξῆς ἀλλαγές:

«ἡ ἐγκατάλειψη τοῦ χρησιμοποιουμένου σήμερα μοναστικοῦ τυπικοῦ καὶ ἡ υἰοθέτησις τοῦ ἐγκαταλειφθέντος ἀσματικοῦ τυπικοῦ, ἡ συντόμευσις τοῦ χρόνου τῶν ἀκολουθιῶν ποὺ θεωροῦνται μακρῆς καὶ κουραστικῆς, ἡ μεταφορὰ τοῦ χρόνου ἐνάρξεώς τους ἀργότερα, ὥστε νὰ ξεκουράζονται τὸ πρῶν οἱ πιστοὶ ποὺ θέλουν νὰ τίς παρακολουθήσουν, ἡ προτίμησις ὄχι ἀργῶν ἀλλὰ συντόμων βυζαντινῶν μελῶν, ἡ τέλεσις δευτέρης λειτουργίας τὴν ἴδια ἡμέρα ἀπὸ τὸν ἴδιον ἱερέα, ἡ μετάφρασις τῶν λειτουργικῶν κειμένων, ὥστε νὰ γίνονται κατανοητὰ ἀπὸ τὸν λαόν, ἡ ἐκφώνησις τῶν εὐχῶν καὶ ὄχι ἡ μυστικὴ ἀνάγνωσίς τους, ἡ συμψαλμωδία τοῦ ἐκκλησιάσματος, ἡ κατάργησις τῶν ὑψηλῶν τέμπλων, ἡ συμμετοχὴ τῶν γυναικῶν στοὺς χοροὺς τῶν ἱεροψαλτῶν, ἡ χρῆσις μουσικῶν ὀργάνων μέσα στίς Ἐκκλησίας, ἡ τετράφωνη ἀπόδοσις τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὕμνων, ἡ σύνταξις νέων ἀκολουθιῶν γιὰ τὸν ἀρραβῶνα καὶ τὸν γάμο, ὡς καὶ νέων εὐχῶν γιὰ τίς γυναῖκες μετὰ τὸν τοκετὸν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς λοχείας, ἡ μόνιμη στροφὴ τοῦ ἱερέως πρὸς τὸν λαόν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Θεῖας Λειτουργίας, ἡ κήδευσις τῶν ἀβαπτίστων νηπίων καὶ τῶν αὐτοκτονούντων, ἡ κατάργησις τοῦ ράσου, ἡ ἔμμεσις ὑποκατάστασις τοῦ μυστηρίου τῆς μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως ἀπὸ ψυχιάτρους καὶ ψυχολόγους καὶ πολλὰ ἄλλα».

Παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς ὑποδειχθῆ εἰς ποίαν ἀπόφασιν τῆς Ἐπιτροπῆς μας καὶ εἰς ποίαν εἰσήγησίν μας πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον ἐπροτάθησαν ὅλα αὐτὰ.

Μερικὰ ἀπὸ τὰ θέματα αὐτὰ ἀπετέλεσαν ἀντικείμενον μελέτης καὶ ἐρεῦνης, θέματα εἰσηγήσεων. Αὐτὸ ἀπαγορεύεται; Ὅταν μάλιστα διὰ ἀρκετὰ ἀπὸ αὐτὰ τὰ θέματα πολλοὶ αὐθαιρετοῦν καὶ προσβάλλουν καὶ τὴν παράδοσιν καὶ τὸ ἦθος τῆς λατρείας τῆς Ἐκκλησίας μας;

*** *****

ε. Ἐκεῖνο ἐπὶ πλεόν τὸ ὅποιον δὲν δέχεται ἡ Ἐπιτροπὴ μας εἶναι, ὅτι εἰς τὴν περίπτωσίν μας α) ἔχομεν εἰς τὰ πράγματα σύγκρουσιν τῆς ἀγιοπνευματικῆς μυστικοασκητικῆς ὀρθοδόξου Ἀνατολῆς καὶ τῆς ὀρθολογιστικῆς καὶ ἐκκοσμικευμένης παπικῆς Δύσεως, ὅτι εἴμεθα Νεοβαρλααμιστὲς καὶ ὅτι ἐπαναλαμβάνεται εἰς τίς ἡμέρας μας ἡ σύγκρουσις τοῦ Βαρλαάμ μετὰ τὸν Ἅγιον Γρηγόριον τὸν Παλαμᾶν.

Ἐὰν τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς μας εἶναι «ὁ νέος Βαρλαάμ», εὐλόγως διερωτώμεθα, ποῖος εἶναι ὁ «νέος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς», ὁ ὁποῖος στηλιτεύει τοὺς ὀρθολογιστὲς καὶ ἐκκοσμικευμένους ὀπαδοὺς τῆς παπικῆς Δύσεως;

Ἐκπλησσόμεθα διαπιστοῦντες τὴν εὐκολίαν μὲ τὴν ὁποίαν ἐπιχειρεῖται ἡ διαίρεσις τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Σώματος εἰς «παραδοσιακούς» καὶ «ἀνανεωτάς». Ἐμεῖς σεβόμενοι τὴν ἐνότητα αὐτὴν, ἀναγνωρίζομεν μόνον ἀδελφοὺς ἀγωνιῶντες διὰ τὰ θέματα τῆς λατρείας.

*** **

στ'. Εἶναι δυνατὸν νὰ κατηγορούμεθα, ὅτι ἀπορρίπτομε «τὴν μυστικὴ ὁδὸ τῆς γνώσεως καὶ τῆς προσεγγίσεως τοῦ Θεοῦ διὰ καθάρσεως καὶ τὴν ἐν συνεχείᾳ κοινωνία τῶν ἀκτίστων ἐνεργειῶν καταργώντας τὴν κακοπάθεια τοῦ σώματος καὶ ὅλη τὴν ἀσκητικὴ παράδοσι τῆς Ἐκκλησίας»;

Μένομεν ἄφωνοι ἐκ τῆς εὐκολίας καὶ τῆς ἐπιπολαιότητος, διὰ τῆς ὁποίας διευτώθη ἡ φοβερὰ αὐτὴ κατηγορία. Διότι οὐδεὶς ἐκ τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς μας ἔχει γράψει ἢ ἔχει ἐκφράσει τοιαύτας ἀπόψεις, πολλῶ δὲ μᾶλλον, διότι ἡ Ἐπιτροπὴ μας οὐδὲν ἐπρότεινε συντελοῦν πρὸς τὸν σκοπὸν, διὰ τὸν ὁποῖον κατηγορεῖται.

Διὰ τοῦτο καὶ πάλιν εὐλόγως διερωτώμεθα:

Πότε ἀπερρίψαμε τὴν μυστικὴν ὁδὸν τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ; Ποῖος ἔγραψεν ἐναντίον τῆς παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας; Ποῖος κατήγησε τὴν κακοπάθεια τοῦ σώματος, τὴν νηστείαν καὶ τὴν ἀσκητικὴν παράδοσιν;

Βεβαίως ὁ συντάκτης τοῦ ἄρθρου δι' ἀνοικείου καὶ ἀνεπιτρέπτου ἀναγωγῆς πειρᾶται νὰ τεκμηριώσῃ τὴν ἄποψίν του, ἀλλὰ ἡ ἐπιχειρηματολογία του κρίνεται ἔωλος καὶ ἀστήρικτος, διότι καὶ ἡ ἀναγωγὴ εἶναι ἀνεπίτρεπτος καὶ τὰ ἀναγόμενα στοιχεῖα τῶν κατηγοριῶν δὲν εὐσταθοῦν. Δὲν ἔχουν οὕτως τὰ πράγματα. Αὐτὸ τὸ λέγομεν καὶ ἐπικαλούμεθα τίς ἀναφορὲς μας πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον, εἰς τίς ὁποῖες οὐδὲν τοιοῦτον ὑπάρχει.

Ἐγράφη, ὅτι «κινούμεθα στὴν ἴδια πνευματικὴ καὶ θεολογικὴ γραμμὴ τοῦ Βαρλαάμ καὶ ὅτι δι' ἡμῶν ὁ Βαρλαάμ ἐπιχειρεῖ νὰ πάρῃ τὴν ρεβάνς ἀπὸ τὸν Ἅγιον Γρηγόριον τὸν Παλαμᾶ».

Ἄδόκιμος ἡ ταῦτισις. Θὰ προσθέσωμεν καὶ βλάβη. Ὅχι ἐπειδὴ ἐμεῖς ταυτιζόμεθα μὲ τὸν κατακριθέντα Βαρλαάμ, ἀλλὰ διὰ ἐκείνον ἢ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι «ὑπερφονοῦν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν» (πρβλ. Ρωμ. ιβ' 3), οἱ ὁποῖοι φαντάζονται τοὺς ἑαυτοὺς καὶ τοὺς τοποθετοῦν ἰσοστασίους μὲ τὸν Ἅγιον. Μόνον μὲ θυμηδία δυνάμεθα νὰ ἀντιμετωπίσωμεν αὐτὴν τὴν ἀνοησίαν.

Κατόπιν τούτου δὲν ἀπομένει τὸ νὰ ζητήσουν νὰ ἀποφασίσῃ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος νὰ εἰσηγηθῇ εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον νὰ προστεθῇ εἰς τὸν οἰκείον τόπον τῆς Β' Κυριακῆς τῶν Νηστειῶν, ὅτι τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τιμᾶται ὁ «νέος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς», ὁ ἐλθὼν ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, ὅστις ἐπάταξεν τοὺς νεοβαρλααμιστάς.

Τί νὰ εἰπώμεν; Τοῦτο λέγομεν, ὅτι ἐξέλιπεν καὶ ἡ ἐντροπὴ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους καὶ ὁ σεβασμὸς πρὸς τοὺς ἁγίους.

*** **

ζ'. Ἐχαρακτηρίσθημεν ὡς αἰρετικοὶ ἀπὸ ἑνὸς Ἀρχιμανδρίτην, πρώην Πρωτοπρεσβύτερον καὶ ἀπὸ ἄλλον ἑνα Πρωτοπρεσβύτερον. Ἀποκρούομεν παντὶ σθένει τὴν κατηγορίαν καὶ τὸν ἀτιμωτικὸν τοῦτον χαρακτηρισμὸν.

α) Διότι δὲν εἶπομεν, ἐγράψαμεν ἢ ἀπεφασίσαμεν ὅσα ἀναφέρουν οἱ κατήγοροί μας, ὅτι ἐπράξαμεν.

β) Διότι οὐδεμίαν εὐαγγελικὴν καὶ συνοδικὴν διδασκαλίαν ἠρνήθημεν καὶ ἀνετρέψαμεν.

γ) Διότι καὶ τὰ ὅσα ἀναφέρονται, ὅτι κατὰ τὴν ἄποψίν τους ἔπραξεν ἡ Ἐπιτροπὴ μας, δὲν εἶναι δογματικὰ θέματα, δὲν ἄπτονται τῶν δογμάτων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς σωτηρίας τῶν ψυχῶν. Ἐκ τῶν ἀποστολικῶν χρόνων ἡ λειτουργικὴ πρᾶξις εἰς τὴν Ἐκκλησίαν διαφέρει τοπικῶς καὶ χρονικῶς, χωρὶς νὰ ζημιούται ἡ

ένότης τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ σωτηρία τῶν μελῶν της.

Ὁ μέγας Φώτιος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως γράφων πρὸς τὸν Πάπαν Νικόλαον διατυπώνει τὴν ἄποψιν, ὅτι «ἡ τῶν λειτουργικῶν ἑτερότητος» δὲν ἐμποδίζει τὴν θεϊὰν χάριν νὰ ἐνεργήσῃ·

«Ὅρα δέ, εἰ βούλει, πρὸς τοῖς εἰρημένοις καὶ τὰς τῶν λειτουργικῶν ἑτερότητος τὰς ἐν ταῖς εὐχαῖς, τὰς ἐν ταῖς ἐπικλήσεσι, τὰς ἐν τάξει καὶ ἀκολουθίᾳ, τὰς ἐν τῷ τοῦ χρόνου μήκει, καὶ τῇ βραχύτητι, τὰς ἐν πλήθει καὶ ὀλιγότητι, καίτοι δι' αὐτῶν, ὡ τοῦ θαύματος! ὁ κοινὸς ἄρτος εἰς σῶμα Χριστοῦ μεταβάλλεται, καὶ ὁ κοινὸς οἶνος αἷμα χρηματίζει τοῦ λύτρου ἡμῖν ἐξ οἰκείας πλευρᾶς τοῦτο σὺν ὕδατι βλύσαντος. Καὶ ἡ τῶν εἰρημένων ἑτερότητος τε καὶ παραλλαγή τὴν ἐνοειδῆ καὶ θεοποιὸν χάριν τοῦ Πνεύματος ἀπληθύντως τε καὶ ἀπαρράλακτως ὑποδέξασθαι τὰ ἐφ' οἷς ταῦτα τελεῖται οὐ διεκόλωσεν» (Ρ.ὑ. τόμ. 102, στλ. 608).

Μάλιστα δὲ ἐκ τῆς ἐποχῆς τῶν Ἀποστολικῶν Πατέρων ἡ λειτουργικὴ παράδοσις διέφερεν κατὰ τόπους καὶ συνεφωνήθη ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πολυκάρπου Σμύρνης καὶ τοῦ Πάπα Ρώμης Ἀνικήτου, ὅτι δύναται ἐκάστη τοπικὴ Ἐκκλησία νὰ ἔχῃ τὸ ἰδικόν της τυπικὸν χωρὶς νὰ θίγεται ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἐνότης καὶ κοινωνία.

«Τοῦ δὲ μακαρίου Πολυκάρπου ἐπιδημήσαντος τῇ Ῥώμῃ ἐπὶ Ἀνικήτου καὶ περὶ ἄλλων τινῶν μικρὰ σχόντες πρὸς ἀλλήλους, εὐθὺς εἰρήνευσαν, περὶ τούτου τοῦ κεφαλαίου μὴ φιλεριστήσαντες εἰς ἑαυτούς. Οὔτε γὰρ ὁ Ἀνίκητος τὸν Πολύκαρπον πείσαι ἐδύνατο μὴ τηρεῖν, ἅτε μετὰ Ἰωάννου τοῦ μαθητοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ τῶν λοιπῶν ἀποστόλων οἷς συνδιέτρεψεν αἰεὶ τετηρηκότα, οὔτε μὴν ὁ Πολύκαρπος τὸν Ἀνίκητον ἔπεισε τηρεῖν, λέγοντα τὴν συνήθειαν τῶν πρὸ αὐτοῦ πρεσβυτέρων ὀφείλειν κατέχειν. Καὶ τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐκοινώνησαν ἑαυτοῖς, καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ παρεχώρησεν ὁ Ἀνίκητος τὴν εὐχαριστίαν τῷ Πολυκάρπῳ, κατ' ἐντροπὴν δηλονότι, καὶ μετ' εἰρήνης ἀπ' ἀλλήλων ἀπηλλάγησαν, πάσης τῆς ἐκκλησίας εἰρήνην ἐχόντων, καὶ τῶν τηρούντων καὶ τῶν μὴ τηρούντων» (Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία Εὐσεβίου Καισαρείας, βιβλ. Ε' παρ. 24 Ε.Π.Ε. τόμ 2, σελ. 204).

δ) Διότι οἱ δύο Πρεσβύτεροι εἶναι ἀναρμόδιοι νὰ μᾶς κρίνουν. Ἔχομε τὸν Κρίνοντα ἢ ἀκριβέστερον τὴν Κρίνουσά μας. Διὰ τοῦτο καὶ ἐπροτεῖναμεν καὶ ἐζητήσαμεν ἀπὸ Αὐτῆν, νὰ ζητήσῃ ἐγγράφως νὰ τεκμηριώσουν οἱ κατήγοροί μας τὶς κατηγορίες ἐπὶ δεδομένων τῆς Ἐπιτροπῆς μας. Νὰ ἀναφέρουν δηλαδὴ ποῦ καὶ πότε ἀπεφασίσασαμεν ἢ εἰσηγήθημεν ὅλα αὐτὰ τὰ ὁποῖα μᾶς ἀποδίδουν. Τῷ ὄντι εἴμεθα αἰρετικοὶ ἐπειδὴ τὸ ἀπεφασίσαν οἱ δύο, τὸ ἔγραψαν καὶ τὸ ἐδημοσίευσαν εἰς τὸν «Ὁρθόδοξον Τύπον»;

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος γνωρίζει καὶ κρίνει, ἐὰν εἴμεθα αἰρετικοὶ, ὅπως διατείνεται ὁ συντάκτης τοῦ ἄρθρου. Ἐκείνη κρίνει τὶς εἰσηγήσεις μας, δέχεται ἢ ἀπορρίπτει αὐτὲς καὶ λαμβάνει τὶς ἀποφάσεις.

Διὰ τοὺς κατηγόρους μας ἡ ὑπερτάτη καὶ ὑψίστη αὐθεντία, ὁ κανὼν ἀκριβείας εἶναι οἱ δύο αὐτοὶ Πρεσβύτεροι. Οὔτε Σύνοδος ὑπάρχει. Οὔτε διαδικασία ἰσχύει. Πᾶς ὁ ἀντιλέγων αὐτοῖς, κατ' αὐτοὺς ἀντιτίπτει τῷ Πνεύματι τῷ Ἁγίῳ καὶ ρίπτεται εἰς τὸ πῦρ τὸ ἐξώτερον.

«Ρῦσαι ἡμᾶς Κύριε τῆς γέννης τοῦ πυρός».

*** *****

Ἡ Ἐπιτροπὴ μας ἓνα κίνητρον ἔχει· Ἡ θεία Λατρεία νὰ γίνῃ διὰ τοὺς πιστοὺς τὸ ὑπερῶν τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου καὶ τῆς Πεντηκοστῆς.